

захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності та створення нового інституційного середовища у цій сфері.

Література

1. Коваленко Є. В. Проблеми охорони й захисту прав інтелектуальної власності в Інтернеті / Є. В. Коваленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/19788/1/>.

2. Омельченко Г. В. Деякі питання самозахисту авторських прав в мережі Інтернет / Г. В. Омельченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/13545>.

3. Мельников М. Піратство як злочин у галузі авторського права і суміжних прав: погляд на проблему / М. Мельников // Право України. – 2003. – № 4. – С. 72-75.

УДК 347.49(043.2)

Теслюк І. В., студентка,
Юридичний факультет,
Тернопільський національний
економічний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: Бутрин-Бока Н. С., к.ю.н., доцент

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯМ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ

Історія розвитку акціонерних товариств в Україні є досить непростю, а з урахуванням етапів становлення економіки ще й довготривалою. У зв'язку із цим, на сьогоднішній день існує чимало правових проблем, які пов'язані із функціонуванням саме акціонерних товариств. Тому задана тематика, на наш погляд, є досить актуальною.

Проблеми функціонування та розвитку акціонерних товариств у своїх працях висвітлювали такі вітчизняні вчені як: М. Гордон, Е. Брігхем, Р. Брейлі, С. Майєрс, І. Бланк, М. Грідчіна, О. Мендрул, І. Павленко, Є. Стоянова, В. Суторміна та ін.

Як відомо, акціонерні товариства є однією із найпоширеніших організаційно-правових форм господарювання в Україні. Оцінюючи переваги акціонерних товариств над іншими, слід зупинитися на окремих аспектах. Так, зокрема варто враховувати те, що акціонерні товариства є найбільш гнучкими щодо залучення капіталу, і саме такі можливості прямо пов'язані із розмірами накопичення в економіці держави.

Така організаційно-правова форма товариства є найбільш демократичною для ведення бізнесу, дозволяє об'єднати необмежену кількість заощаджень приватних осіб і за якої всі власники товариства несуть обмежену відповідальність за зобов'язаннями корпорації, що само по собі є стимулом до інвестування коштів у ризиковану, але потенційно прибуткову та необхідну для суспільства справу [4].

Від інших організаційно-правових форм господарювання акціонерні товариства відрізняються такими основними суттєвими ознаками: по-перше, механізмом формування власного акціонерного капіталу – через випуск акцій та продаж їх акціонерам; по-друге, механізмом розподілу фінансових результатів (дивідендна політика); по-третє, механізмом корпоративного управління, що передбачає можливу участь кожного акціонера в діяльності та розподілі прибутків через участь у загальних зборах акціонерів; по-четверте, механізмом можливого зростання чи зниження ринкової вартості акціонерного товариства завдяки котируванню та формуванню курсу його акцій на фондовому ринку.

Розвиток акціонерної форми господарювання в Україні, зростання кількості акціонерів, необхідність захисту їх інтересів потребують від законодавця підвищеної уваги до розгляду питань щодо діяльності сучасних вітчизняних акціонерних товариств, оцінки ефективності їх фінансово-господарської діяльності, проведення емісійної та дивідендної політики, управління прибутком та акціонерним капіталом, здійснення фінансових операцій із цінними паперами на фондовому ринку.

На відміну від країн із більш розвиненою ринковою економікою, акціонерні товариства в Україні формувалися не шляхом об'єднання індивідуальних капіталів акціонерів, а завдяки розподілу статутних фондів державних підприємств у ході приватизації. Тому в нашій державі існує ще багато проблем, пов'язаних із розвитком акціонерної форми господарювання, а саме: не розроблені механізми захисту прав меншості акціонерів, відсутня достовірна інформація про діяльність акціонерних товариств, не виконуються рішення зборів акціонерів, переважає тенденція до невиплати дивідендів узагалі або сплати мінімальних дивідендів за залишковим принципом, відсутня повага до акціонера як власника та інші.

Ще однією досить помітною проблемою є те, що природа акціонерного товариства як об'єднання капіталів приводить до того, що реальна влада належить все ж таки тим акціонерам, які володіють значним пакетом акцій. Важливо в повному обсязі

забезпечувати права дрібних акціонерів, створювати для них певні гарантії. Підтримуємо думку про доцільність встановлення саме на законодавчому рівні права дрібних акціонерів на «відмову». Тобто, у випадку голосування «проти» певних рішень загальних зборів, дрібний акціонер повинен мати право, а, відповідно, акціонерне товариство зобов'язане викупити його акції [5].

Це, звичайно, лише основні проблеми, які гальмували виконання акціонерними товариствами покладених на них завдань. У цілому слід визнати, що модель корпоративних відносин, яка діяла в останні роки в Україні, була перехідною, зумовлена особливостями періоду становлення та розвитку акціонерних товариств в Україні. І лише, на сьогоднішній день, Закон України «Про акціонерні товариства» є певним «новим подихом» у функціонуванні акціонерних товариств [1], який багато експертів вважало певним революційним кроком у сфері корпоративного управління.

Прийняття відповідного Закону стало одним із визначальних етапів у розвитку видів організаційно-правових форм підприємницької діяльності в Україні. Такий висновок можна зробити на підставі поступового розвитку та вдосконалення системи нормативно-правових актів, що забезпечують належне створення, функціонування та припинення юридичних осіб [3, с. 237].

Таким чином, дослідження основних тенденцій розвитку акціонерних товариств в Україні дає можливість визначити основні проблеми, що виникають у зв'язку з функціонуванням цього товариства, проаналізувати їх та дозволяють спроектувати напрями вдосконалення діяльності в сучасних умовах трансформації національної економіки, а саме: удосконалення національного законодавства щодо діяльності акціонерних товариств та забезпечення реалізації державної політики, спрямованої на досягнення відповідності національного корпоративного законодавства міжнародним стандартам, розвиток та вдосконалення механізмів корпоративного управління, захисту прав акціонерів, забезпечення прав інвесторів-власників акцій, підвищення ролі акціонерів у корпоративному управлінні, контроль за прозорістю та відкритістю діяльності акціонерних товариств, досягнення балансу інтересів між дрібними та великими акціонерами, що контролюють акціонерне товариство, проведення виваженої дивідендної політики з урахуванням необхідної пропорційності між поточним споживанням прибутку та майбутнім його зростанням, максимізацією ринкової вартості та забезпеченням реалізації стратегії розвитку акціонерного товариства, активізація та

вдосконалення емісійної політики акціонерних товариств як ефективного методу залучення власних фінансових ресурсів, створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні та передумов для підвищення інвестиційної привабливості акцій вітчизняних акціонерних товариств; створення умов та надання стимулів закритим і приватним акціонерним товариствам із метою їх перетворення на публічні, забезпечення стабільного та ефективного розвитку фондового ринку як зовнішнього середовища діяльності акціонерних товариств, удосконалення механізмів обігу цінних паперів та операцій емітентів і інвесторів з акціями на фондовому ринку.

Акціонерні товариства в економіці нашої держави відіграють важливу роль, адже саме цей вид господарських товариств створює найбільшу частку ВВП країни. Це є важливим завданням розбудови ринкових відносин і значною мірою визначає успішність інтеграції України до системи світових господарських зв'язків, залучення іноземних інвестицій та економічного росту.

Література

1. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. № 524-VI // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 202. – С. 5-12.
2. Веремієнко А. С. Зміни до Закону України «Про акціонерні товариства» та їх вплив на сферу спільного інвестування в Україні / А. С. Веремієнко // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 23. – С. 58-61.
3. Жорнокуй Ю. М. Закон України «Про акціонерні товариства»: позитивні та проблемні аспекти / Ю. М. Жорнокуй // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2010. – № 1. – С. 236-243.
4. Розвиток законодавства про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства: річний звіт НКЦПФР за 2014 рік // Ринок цінних паперів України. – 2015. – № 7. – С. 4-5.
5. Щербина Е. Переваги Закону «Про акціонерні товариства» для іноземних акціонерів та складнощі у застосуванні окремих новел [Електронний ресурс] / Е. Щербина. – Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/jurclub/article/2879.aspx>